

מטעמי תורת זילים

פרשת שופטים – גודל מעלת השלום

התורה מצוה כי בעת מלחמה על עיר יש לפתוח תחילה בשלום עם יושבי העיר שנאמר "כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום: והיה אם שלום תענה ותפתח לה והיה כל העם הנמצא בה יהיה לך למס ועבדוך: ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה: ויתנה ה' אלקיך בידך והכית את כל זכורה לפי חרב: רק הנשים והטף והבהמה וכל אשר יהיה בעיר כל שאלה תבז לך ואכלת את שלל איביך אשר נתן ה' אלקיך לך: כן תעשה לכל הערים הרחוקות ממך מאד אשר לא מערי הגוים האלה הנה" (דברים כ, י – טו) (רמב"ן דברים כ, י ד"ה והכונה להביתנו). ואמרו רבותינו כי השלום הוא עמוד שעליו עומד העולם (ראה פרקי אבות א, יח). לכן המביא שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו הוא דבר גדול מאוד (סדר היום) לר' משה בן מכיר בביאור יכונת משנת אלו דברים ד"ה והבאת שלום בין אדם לחברו) ועליו נאמר "בקש שלום ורחמים" (תהלים לד, טו) (עפ"י ימצודת דוד' תהלים לד, טו ד"ה ורדפה).

יש להתבונן, מדוע כל כך חשוב שכל אדם יתאמץ וישתדל מאוד להרבות שלום בתוך עם ישראל, בין אדם לחברו ובין איש לאשתו?

הקדוש ברוך הוא נקרא בשם 'שלום' וממנו נאצל כל השלום בעולם

הקדוש ברוך הוא נקרא 'שלום', כי הוא שלום (וזהו פרשת ויקרא דף י ע"ב ד"ה תא חזי קדשא בריך הוא) ו**שמו שלום** (וזהו פרשת ויקרא דף י ע"ב ד"ה תא חזי קדשא בריך הוא, טעמי המצוות לר' מנחם חבבלי מצות תעשה אות רטו, שו"ע או"ח סימן פט, ב, ילקוט ראובני פרשת נשא ו אות עב ד"ה שלום הוא שמוי בשם מדרש פליאה, 'אור עולם' למחבר ראשית חכמה ומובא בסוף ספרו פרק עשרים בענין דרך ארץ, 'שבת מוסרי' תחילת פרק לו ד"ה יתרחק המחלוקת, 'יחומת אנך' להחיד"א בסוף פרשת חיי שרה אות כ בשם רבינו אפרים, 'בגדי הארץ' פרשת נח דף ט ע"ב טור ב ד"ה ותשחת הארץ) **וכפי שנאמר 'ויבן שם גזעו מזבח לה' ויקרא לו ה' שלום'** (שופטים ו, כד) (ילקוט ראובני פרשת נשא ו אות עב ד"ה שלום הוא שמוי בשם מדרש פליאה, 'פירוש רבינו אפרים על התורה' פרשת חיי שרה על הפסוק 'ימי שני חיי', 'שבת מוסרי' תחילת פרק לו ד"ה יתרחק המחלוקת, 'ילקוטים יקרים' להמגיד ממעוררטי דף י ע"ב ד"ה במדרש גדול). **ואין שלום אלא הוא** (תיקוני זוהר) הקדמה דף ג ע"א ד"ה קום אליהו נביאה) **וממנו נאצל 'אור השלום' אל העולם** (אור לשמים לר' מאיר הלוי מאפסא בחלק ליקוטים ד"ה וכמו השלום). **לכן גדול הוא השלום** (אור עולם' למחבר ראשית חכמה ומובא בסוף ספרו פרק עשרים בענין דרך ארץ, 'שבת מוסרי' תחילת פרק לו ד"ה יתרחק המחלוקת, 'ילקוטים יקרים' להמגיד ממעוררטי דף י ע"ב ד"ה במדרש גדול).

בתיבה 'שלום' יש ארבע אותיות כמו בשם יהוה שהוא שורש כל השמות הקדושים (שבת מוסרי' תחילת פרק לו ד"ה יתרחק המחלוקת). **ועוד התיבה 'שלום' בגמטריא יוצא 'יהוה' שמי'** (יחומת אנך' להחיד"א בסוף פרשת חיי שרה אות כ בשם רבינו אפרים ז"ל), **וכן יוצא בגמטריא 'ימי שמו'** (פירוש רבינו אפרים על התורה' פרשת חיי שרה על הפסוק 'ימי שני חיי') **כאשר שם ימי שני חיי) כנשר עם שלוש יודין הוא אחד משבעים ושניים שמות קדושים של הקב"ה** (עפ"י שו"ת יהודה יעלה לר' יהודה אסאד יו"ד סימן ד"ש ד"ה יונאה ל"י וכתב שנהגו לכתוב אותו עם יו"ד תליה כד יי, והוא גם רומז לשם הוי"ה). **וכן נרמז בפסוק 'בקש שלום ורחמים' (תהלים לד, טו) שסופי תיבות יוצא התיבה 'שמו', כי שמו של הקב"ה 'שלום' וצריך להיות זריז לכבוד שמו לבקש את השלום** (נכרך לאדון' להחיד"א על פרק השלום דף רצב ע"ב ד"ה בקש שלום). **לכן כל מי שמחזיק במחלוקת וחולק על השלום, הרי הוא חולק על שמו הקדוש של הקב"ה שהוא 'שלום'** (וזהו פרשת קרח דף קעו ע"א – ע"ב ד"ה קרח אויל במחלוקת). **השלום אצל ה' יתברך בא לידי ביטוי גם בשמותיו הקדושים 'אלקים' ו'יהוה' ששניהם מתחברים יחדיו אף שהם שתי בחינות הופכיות (בת עין פרשת תזריע דף פ ע"א עייניש) של 'דין' ו'רחמים'.**

ומטעם זה ש'שלום' הוא שמו של הקב"ה, לכן אסור לשאול בשלום אדם בבית המרחץ (גמ' שבת דף י ע"ב בשם עולא) **ולא בבית הכסא ולא במקום הטינופת** (אור עולם' למחבר ספר 'ראשית חכמה' מובא בסוף ספרו פרק עשרים בענין דרך ארץ ד"ה גדול השלום). **ומחמת שמו של ה' היה משתבח אבשלום שהוא ראוי למלוכה יותר ממדוד אביו, כי השם של הקב"ה הנקרא 'שלום' נמצא בתוך שמו 'אב-שלום' כלומר שהוא נקרא 'אב השלום' מה שאין כן אצל דוד אביו. וזה הטעם שבפסוקים העוסקים בדרך בה השיג אבשלום את המלוכה חזר כמה פעמים שמו "אב־שָׁלוֹם" שלא לצורך, וזה על מנת לרמוז על כוונתו שנאמר "ויהי מאחרי כן ויעש לו אבשלום מִרְכָּבָה וְסָסִים וְחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים לָפָנָיו: וְהִשְׁכִּים אֲבִשְׁלוֹם וְעָמַד עַל יַד דָּרָךְ הַשָּׁעַר וַיְהִי כֹל הָאִישׁ אֲשֶׁר יְהִי לֹו רִיב לְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ לְמִשְׁפָּט וַיִּקְרָא אֲבִשְׁלוֹם אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֵי מָזָה עִיר אֲתָה וַיֹּאמֶר מֵאֲחַד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל עָבָדְךָ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבִשְׁלוֹם רָאה דָּבָרְךָ טוֹבִים וְנִכְחִים וְשָׁמַע אִין לָךְ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר אֲבִשְׁלוֹם מִי יִשְׁמָנִי שְׁפָט בְּאַרְץ וְעָלִי יְבוֹא כֹל אִישׁ אֲשֶׁר יְהִי לֹו רִיב וּמִשְׁפָּט וְהִדְּקִיתוּ" (שמואל ב' טו, א – ה) (בגדי הארץ לר' אהרן דרשן פרשת שופטים דף ט ע"א טור ב סוף ד"ה או יובן עפ"י מה שהקדים).**

אסור להקדים לפני תפילת שחרית ולדרוש בשלום חברו (שו"ע חלק או"ח סימן פט, ב), **כגון שאומר 'שלום עליכם' כפי שנהוג** (ביאור 'ארץ ישראל' על ספר 'ארץ החיים' בפירוש התהלים מזמור קלח אות ע בביאור). **כי כשאומר לחברו 'שלום' קודם שהמליך את בוראו בתפילה, הרי הוא מראה שיש כוח ומכובד זולת היוצר, וזה סתירה לכך שהקב"ה נקרא בשם 'שלום'** (עבודת ישראל לר' מקוונץ תחילת פרשת נח ד"ה אלה תולדות נח). **וטעם המנהג שהמשיב אומר לשואל בלשון הפוכה 'עליכם השלום', כי הזכרת שם 'שלום' בתחילה יש בה חשש הזכרת שם שמים לבטלה אם לא יסיים את דבריו, לכן משיב להיפך 'עליכם השלום'. ומה שהתירו לומר לחברו בראשונה 'שלום עליכם' זה משום שכל המקדים ונותן שלום לחברו הקב"ה מאריך ימיו ושנותיו. אך לא נאמר כן על המשיב (ביאור 'ארץ ישראל' על ספר 'ארץ החיים' בפירוש התהלים מזמור קלח אות ע בביאור בשם ר' העשיל, השמטות לביאור 'באר לחי ראי' בסוף ספר 'טעמי המצוות' לר' מנחם חבבלי ד"ה בשם הר"י בשם ר' העשיל). **ומכל מקום לא הותר לומר 'שלום' שהוא שמו של הקב"ה לגוי** (ילב אריה לר' יהודה לייב האשקי פרשת נשא אות טו ד"ה ולפ"י יתכן לומר כן), **אלא אם אומר בלשון לעז** (ילב אריה לר' יהודה לייב האשקי פרשת נשא אות טו ד"ה ולפ"י יתכן לומר כן, זווי העמודים' לבנו של השלי"ה עמוד השלום דף לט ע"א טור ב) **או מפני דרכי שלום**. אבל בכל אופן לא יכפול לו את שם ה' ויאמר "שלום שלום" (ראה שו"ע יו"ד סימן קמח, ט) (זווי העמודים' לבנו של השלי"ה עמוד השלום דף לט ע"א טור ב).**

השכינה הנקראת 'שלום' מלווה את מי שהולך בדרך, וכפי שנרמז ביעקב אבינו ו'יבא יעקב שלום' (בראשית לג, יח) שהיא כמו התיבה 'שלום'. לכן יש קבלה בידינו שההולך בדרך צריך שיעסוק בדברי תורה (דברים נחמדים' למהרצ"א מדינוב מחבר 'בני יששכר' משלי פרק יא על הפסוק 'ורצונו תמימי דרך' בשם ספר סוד משרים). ומטעם זה מחויבים לתת 'שלום' למי שבא מן הדרך, ולעשות זאת ביד חזקה ושפה ברורה ולא בשפה רפה. ומי שלא נותן שלום בידו למי שבא מן הדרך, אז כרוז ברקיע מכריז 'פלוגי הרע הזה ייצא נקי מנכסיו וצדיקים יירשוהו!'. ועל זה רמזו את סמיכות הפסוקים "תמימי דרך: ד' לך לא ינקה רע" (משלי יא, כא), כלומר כשלא נותן "יד ליד" של חברו הבא מן הדרך לשלום, אז אותו אחד לא ינקה מנכסיו ונקרא רע "רע" (דברים נחמדים' למהרצ"א מדינוב משלי פרק יא על הפסוק 'ורצונו תמימי דרך' בשם ספר סוד משרים, 'סגולות ישראל' במערכת ש ערך שלום אות נח בשם 'סוד משרים' שהוא בהגהה על רש"י במשלי יא, כ – כא).

הובא בתוך חומש דפוס אמסטודם שנת תט"ו בו נייד 'אגודת שמואל' לר' שמואל דלוגאטש ובה הוסיף הגהה זו מכת"י). וכך הוא המנהג בין בני האדם שכאשר מתראים יחד תוקעים כפיהם זה לזה באמירת 'שלום', כי בהרמת ידיהם באהבה זה לזה יש כוח להשפיע לשני ברכת שלום (יתפארת שלמה' לר' שלמה מראמדסק בחלק רמזי פסח ד"ה מפני היד שנסתלחה במקדשך) (להרחבה בעניין ליווי השכינה להולכים בדרכים ראה מאמרנו לפרשת וירא – יצמות הכנסת אורחים).

המשרה את השלום במקומו מביא אליו את השכינה הקדושה

כשיש שלום בישראל אז שורה שם השכינה כפי שנאמר עליו "והוא באֶחָד" (איוב כג, יג) כלומר שהקב"ה שורה כשיש אחדות בישראל (ראש דוד' להחיד"א פרשת צו דף ע"ג ע"ב ד"ה ואפשר לומר דוד, 'ראש דוד' פרשת קדושים דף פב ע"א ד"ה או יראה משז"ל). לכן כשאדם אוהב את חברו ויש לו שלום עמו ומבקש את אהבתו, אז הקב"ה שורה ביניהם. ורמז לכך כי 'אהבה' בגמטריא יוצא התיבה 'אחד' (ראש דוד' פרשת קדושים דף פב ע"א ד"ה או יראה משז"ל). וזה מעלת הפשרה שעושים בבית הדין בין שני בעלי הדין, שהם נמצאים במחלוקת זה על זה, וכשעושים ביניהם פשרה שהוא השלום הרי מושכים את השכינה שהיא נקראת 'אימא שלום' ומבטלת את המחלוקת שמצד הטומאה (כסא דוד' להחיד"א דרוש ד' שבת כלה ד"ה ואל זה אביט). וכך בכל מקום או בית שיש שם 'שלום' הרי השכינה שורה בו. ולרמזו על זה נסמכה פרשת ברכת הכהנים המסיימת ב"שלום" לפרשת הקמת המשכן בה שרתה השכינה שנאמר "בְּרַכְּךָ ה' וְיִשְׁמְרְךָ: גָּאֵר ה' פְּנֵי אֱלֹהֵי וַיְחַנְּךָ: יִשְׂאֵל ה' פְּנֵי אֱלֹהֵי וְיִשְׂעֵם לְךָ שְׁלוֹם: וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם: וְיִהְיֶה בְיוֹם כְּלוֹת מַשְׁחָה לְהַקִּים אֶת הַמִּשְׁכָּן" (במדבר ו, כד – כז עד ז, א) (ישפתי כהן על התורה' פרשת נשא ד"ה ויהי ביום כלות משה, 'מגלה צפונות' למחבר 'שבט מוסר' חלק ג פרשת נשא ד"ה ויהי ביום כלות).

והנה מיד אחרי הפסוקים של ברכת הכהנים נאמר "וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם" (במדבר ו, כז) כי כדי שתשרה הברכה על ישראל הם צריכים שיהיה ביניהם שלום ואחדות. וזה הכוונה "וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי" שיעשו ביניהם כך שיקרא עליהם שמי 'שלום'. ואחרי שיהיו ראויים להיקרא בשמי אז "וְאֲנִי אֲבָרְכֶם" כי הברכה תִּמְצָא שם מקום להתיישב (שמן הטוב וזקן אהרן' פרשת נשא על הפסוק ושמו את שמי על בני ישראל דף נח ע"ב). ואמרו רבותינו ש"תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם" (ראה גמ' ברכות דף סד ע"א ב' ר' חנינא) על ידי עסק התורה, כי הם מרחיקים את המזיקים ומביאים את 'השלום' ועל ידי כך גורמים להשראת השכינה עליהם שהיא 'השלום'. ואפילו בשעת מלחמה ישראל צריכים 'שלום' כי יש אז קטרוג על ישראל, ומשום כך הם צריכים לקרוא לאויב "לְשָׁלוֹם" שנאמר "כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקָרָאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם" (דברים כ, ז) על מנת שיושפע על ישראל שפע טוב ותחזור ותשרה השכינה עליהם (זרע שמשון' על התורה פרשת בלק דף קכג ע"א טור ב ד"ה והוה דאמרין במדרש) שהיא 'אימא שלום', ושאינה שורה במקום שיש מחלוקת (נפ"י 'מורה באצבע' להחיד"א סימן א אות ז. וביכר לאדון' להחיד"א על מסכת דרך ארץ וטא פרק ט דף רפח ע"ב ד"ה יסוד לשון' הביא שהתיבה 'שכינה' עם הכולל היא בגמטריא 'שלום' יחד עם אות י שרומז למדת היחכמה) (להרחבה על ענין המחלוקת ראה מאמרנו לפרשת קרח – ירעת המחלוקת בישראל).

עם ישראל התברכו בשלום שנאמר "שְׁפָחִי יְרוּשָׁלַם אֶת ה' הִלְלִי אֱלֹהֵיךָ צִיּוֹן: כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ בְּרַךְ בְּנֵיךָ בְּקִרְבֶּךָ: הַשָּׁם גְּבוּלְךָ שְׁלוֹם חִלְבֵּךָ חֲטִים יִשְׁבִּיעֶךָ" (תהלים קמז, יב – יד), "כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ" – זה על ירושלים שאין שם מקום לקליפות, "בְּרַךְ בְּנֵיךָ בְּקִרְבֶּךָ" – זה עם ישראל שנשמתם משם. "הַשָּׁם גְּבוּלְךָ שְׁלוֹם" – זה על ארץ ישראל שיש שם 'שלום' היא השכינה הקדושה. וישראל יונקים שם מתוכיות הקדושה "חִלְבֵּךָ חֲטִים יִשְׁבִּיעֶךָ" ולא מן הקליפה הרמוזה בקש ותבן של החטאים (שמן הטוב וזקן אהרן' על התנ"ך בחלק זקן אהרן' על התהלים מזמור קמז דף קכא ע"ב ד"ה ויש לישב). וכן התברכו ישראל "וְנִתְּנִי שְׁלוֹם בְּאָרְצְךָ וְיִשְׁכַּבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד" (ויקרא כו, ו), "וְנִתְּנִי שְׁלוֹם בְּאָרְצְךָ" – היינו השכינה שתהיה בתחתונים (שמן הטוב וזקן אהרן' בחלק זקן אהרן פרשת בחוקותי דף נה ע"ב טור ב ד"ה רעת ג' החבר לכזור'י), "וְיִשְׁכַּבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד" – על הנשמה שבכל לילה יוצאת מהגוף ואינה רוצה לחזור שוב פעם לגוף מלא עוונות. אך כשרואה שהשכינה הנקראת "שְׁלוֹם" יורדת ונמצאת למטה היא נושאת קל וחומר לעצמה ויורדת חזרה לגוף האדם. לכן "וְיִשְׁכַּבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד" שאין חשש לאדם שנשמתו לא תחזור. וזה גם מה שנאמר "בְּשָׁלוֹם יִחַדּוּ אֲשֶׁכְּבָה וְאֵישׁוֹן" (תהלים ד, ט), שאם השכינה הנקראת "שְׁלוֹם" היא "יִחַדּוּ" עמנו, אז "אֲשֶׁכְּבָה וְאֵישׁוֹן" בשמחה כי מובטח שתחזור בי נשמת' (יקרית ארבע' לר' רחמים חורי מתוניס פרשת בחוקותי ד"ה ונתתי שלום בארץ).

עשו הרשע שהוא הסטרא אחרא שונא את השלום

התיבה 'שלום' היא בגמטריא 'עֵשׂוֹ' (ירבינו אפרים על התורה' פרשת נשא ו, כו על התיבה 'שלום', 'בעל הטורים' בראשית כה, כה, 'ישפתי כהן על התורה' פרשת תולדות ד"ה ויקראו שמו עשו, 'מגלה עמוקות' פרשת חקת דף נט ע"א ד"ה במדרש, 'זרע שמשון' פרשת מקץ דף מה ע"ב טור ב, 'זרע שמשון' פרשת בשלח דף עב ע"ב טור ב ד"ה ולפי' יובן מאמר, 'חומת אנך' להחיד"א פרשת וישלח פרק לג אות ה ד"ה אינ' דעשו גימט'י) בבחינת "גַּם אֶת זֶה לַעֲמֵת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים" (קהלת ז, יד) (זרע שמשון' פרשת בשלח דף עב ע"ב טור ב ד"ה ולפי' יובן מאמר) ונקרא "שֹׂנְאֵ שְׁלוֹם" (זרע שמשון' פרשת בשלח דף עב ע"ב טור ב ד"ה ולפי' יובן מאמר, 'זרע שמשון' פרשת מקץ דף מה ע"ב טור ב, 'מגלה עמוקות' פרשת תולדות ד"ה הענין הברכות, 'מגלה עמוקות' פרשת חקת דף נט ע"א ד"ה במדרש, גבול בנימין חלק ג' דרוש ה' פרשת וישלח ד"ה ואחיכ רבת שכנה) כפי שנאמר עליו בפסוק "רַבַּת שְׂכָנָה לָהּ נִפְשֵׁי עִם שֹׂנְאֵ שְׁלוֹם" (תהלים קו, ו) (מגלה עמוקות' פרשת תולדות ד"ה הענין הברכות, 'מגלה עמוקות' פרשת חקת דף נט ע"א ד"ה במדרש, גבול בנימין חלק ג' דרוש ה' פרשת וישלח ד"ה ואחיכ רבת שכנה) וְרָמַז לָכֵן בְּתִיבוֹת "וְיִקְרָאוּ שְׁמוֹ עֵשׂוֹ" (בראשית כה, כה) שהן בגמטריא יוצאות 'אין שלום להרשע' עם עוד שלוש כנגד שלושת התיבות (ישפתי כהן על התורה' פרשת תולדות ד"ה ויקראו שמו עשו).

ואף שאין קיום לעולם בלי 'השלום' הרי שאצל עשו הרשע זהו דבר שווא (שבט מוסר' תחילת פרק לו ד"ה יתרחק המחלוקת). ובזה יעקב הוא ההיפך מעשו הרשע, לכן נאמר על יעקב "וְיִהְיֶה בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר" (עובדיה א, יח) ראשי תיבות אהבה ושלום, ואילו על עשו נאמר "וְבֵית יַעֲשָׂו לְקָשׁ" (עובדיה א, יח) ראשי תיבות קטטה וּשְׂנְאָה (מדרש לפירושים' חלק שני דרוש הגי' שלום דף נט ע"א ד"ה ונפ"י מיש' לעיל). ומטעם זה יעקב אבינו ביקש בבית אל "וְיִשְׁבְּתִי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אַבְי" (בראשית כה, כא) מפני עשו הרשע שהוא מקור הסטרא אחרא (כסא דוד' להחיד"א דרוש יג לשבת תשובה ד"ה ומעין דוגמא פירש). וזה הטעם שיצחק אבינו בירך את עשו בנו "וְעַל חִרְבְּךָ תִּחְיֶה" (בראשית כז, מ) בְּמִלְחָמָה, כי עשו הרשע הוא היפך השלום (מדרש לפירושים' חלק שני דרוש הגי' שלום דף נט ע"ב ד"ה וראה זה מצאת' והוא שם מלחמה תחת השלום (חומת אנך' להחיד"א פרשת וישלח פרק לג אות ה ד"ה אינ' דעשו גימט'י). ומשום כך כאשר בעוונות גברה 'שנאת חנם' בישראל דבר שהוא היפך השלום, אז שלט עליהם עשו הרשע ויצאו ישראל לָגְלוֹת (אהבת דוד' דרוש ב' לשבת הגדול דף ח ע"ב ד"ה וממוצא דבר) כי כשאין שלום הרי עשו הרשע מזומן (יתח עינים' להחיד"א פרקי אבות פרק א ד"ה אוהב שלום, 'זרוע ימין' להחיד"א על פרקי אבות ד"ה אוהב שלום).

כל זמן שיש שלום בישראל הרי זה מבטל את 'עשו' הרשע (אהבת דוד' דרוש ב' לשבת הגדול דף ח ע"ב ד"ה וממוצא דבר, 'יתח עינים' להחיד"א פרקי אבות פרק א ד"ה אוהב שלום, 'זרוע ימין' להחיד"א על פרקי אבות ד"ה אוהב שלום) שהוא מקור הסטרא אחרא (כסא דוד' להחיד"א דרוש יג לשבת תשובה ד"ה ומעין דוגמא פירש) ומכניע אותו (יצוארי שלל' להחיד"א על הפטרת פרשת תולדות), והוא מאבד את כוחו וכוח כל מחנותיו, ומבטל קטרוגו וקטרוג מחנותיו (וכך לאדון' להחיד"א סימן ב' פרק השלום דף קכ ע"א ד"ה ודע כי שלום).

וכמו המעשה שהיה עם ר' מאיר כאשר עשה שלום בית במשך שלוש שבתות אצל בני זוג שהיו רְבִים כל ערב שבת ואז שמע שהשטן אמר "אוי שר' מאיר הוציא אותי מהבית הזה!" (ראה המעשה בגמ' גיטין דף נב ע"א). וזוה התקיים "בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וְרִדְפָהוּ" (תהלים לד, טו) שאותו השטן נרדף עד שיצא מהבית ולא חזר (נפתח עיניים להחיד"א פרקי אבות פרק א ד"ה אוהב שלום, יזרוע ימינך להחיד"א על פרקי אבות ד"ה אוהב שלום). ועוד התיבות "בְּקֶשׁ שְׁלוֹם" יוצאות בגמטריא עשו ת' עם עוד שני הכולל, לרמוז על עשו עם ארבע מאות איש עמו שהן הן המזיקין ושורש היצר הרע מכל בחינותיו. ועל ידי הגדלת השלום שנאמר "בְּקֶשׁ שְׁלוֹם", מתבטל היצר הרע שהוא קליפת עשו עם אנשיו (יכר לאדן) פרק השלום דף רצב ע"ב ד"ה בקש שלום. וב'חומת אנך' פרשת וישב פרק לו אות יא ד"ה יורצה כ"י כתב כי לכן שטנו של עשו הוא יוסף הצדיק שהוא בחינת ברית קודש הנקרא יסוד שלום).

אסור להקדים שלום לרשעים שנאמר "אין שלום אָמַר ה' לְרָשָׁעִים" (ישעיהו מח, כב) (וזהר פרשת מקץ דף רה ע"א ד"ה אבל אימא לכו, יסוד יוסף' לרבו של מחבר ספר יקב הישר' פרק כח ד"ה ובימי חסידי קדמאי) **כי שלומם של הרשעים הוא שלילת השלום** (י"ד יהודה' על מאמר אם כל חי להרמ"ע מפאנו חלק א' סימן כב אות ח). **לכן בימי חסידים ראשונים היו מדקדקים שלא לתת 'שלום' לאדם אלא אם בדקו אותו היטיב במעשיו** (יסוד יוסף' לרבו של מחבר ספר יקב הישר' פרק כח ד"ה ובימי חסידי קדמאי). והאומר שלום לרשע גורם להעצים את כוחו ויכול להזיק לאדם (יכר לאדן' להחיד"א סימן ב פרק י ד"ה ולא ישאל אדם שלום לחברו) וכמו המעשה שהיה בזמן רבותינו עם אדם אחד ששאל בשלום אחר שהיה שודד, ואותו שודד קם עליו לצער ולולא שהתגבר עליו היה מצער אותו השודד מאוד (וזהר פרשת מקץ דף רה ע"א ד"ה אבל אימא לכו. וביקב הישר' פרק לה ד"ה והא בזמן' הביא שעתה יש אומרים שלום לכל אדם מפני דרכי שלום והוא טעמו של ר' יוחנן שהקדים שלום לכל אדם אפילו לנכרי בשוק (ראה גמ' ברכות דף יז ע"א)). **וכן אם יש 'מזיקין' ואומרים להם שלום אז מתעצם כוחם להזיק. מטעם זה אמרו רבותינו "ולא ישאל אדם שלום חברו בבית המרחץ מפני הסכנה"** (ראה ימסכת דרך ארץ רבה' פרק י ד"ה ולא ישאל אדם שלום לחברו) **כי שם מצויים המזיקין שהוא מקומם ובאמירת שלום יהיה להם כוח להזיק וזו סכנה** (יכר לאדן' להחיד"א סימן ב פרק י ד"ה ולא ישאל אדם שלום לחברו).

בכל מקום שיש שלום אין כוח למקטרג אפילו אם עובדים עבודה זרה

כל מקום שיש 'שלום' אין שום רע יכול לשלוט (ישבט מוסר' תחילת פרק לו ד"ה ראה מעלת השלום) **ואין רשות למזיקין להיכנס שם** (זרע שמשון' פרשת בשלח דף עב ע"ב טור ב ד"ה ולפי' יובן מאמר). ודוגמא לזה היא אבן היהלום שהיא היקרה והחשובה מכל האבנים הטובות והמרגליות, ואין ברזל ולא שום דבר ששולט בה אלא רק יהלום אחר כמותה שעל ידו מתקנים את היהלום. **ולהעיד על מעלתה יש בשמה של אבן ה'יהלום' שלוש אותיות מהתיבה 'שלום' והן אותיות 'לוס' ועל ידם התעלה יוקר מציאותה וגודל סגולתה. ואם היה בשמה את כל האותיות של התיבה 'שלום' אז היתה מעלתה כפלי כפליים** (ישבט מוסר' תחילת פרק לו ד"ה ראה מעלת השלום). וכשיש לאדם שלום למטה אז אין מקטרג למעלה והוא ניצל מ'עשו' גמטריא 'שלום'. כי בשמים דנים לפי מדות האדם, וכשהוא בשלום עם כולם אז אין כוח למקטרג לקטרג, ואפילו אם יש לו איזה חטא הרי הברכות מתקיימות בו שנאמר "לא מְצָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קְלִי מַחְזִיק בְּרַכָּה לְיִשְׂרָאֵל אֲלָא אֶלָּא הַשְּׁלוֹם" (משנה עוקצין ג, יב) (דבש לפי' להחיד"א מערכת נ אות יב).

והטעם שנקרא השלום בשם "בְּלִי מַחְזִיק בְּרַכָּה" הוא משום שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין (ראה גמ' תענית דף ח ע"ב) שאז אין רשות למזיקין ולשדים לקחת משם, ולכן השלום הוא 'כלי' מתאים לברכה כי שם הוא לא מקום הפקר ולא צריך שמירה (זרע שמשון' פרשת בשלח דף עב ע"ב טור ב ד"ה ולפי' יובן מאמר) שאין השטן נוגע במקום שיש 'שלום' ואין רשות לאף מזיק להיכנס שם (זרע שמשון' פרשת בלק דף קכג ע"א טור ב ד"ה למדנו מזה) וכך הברכה חתומה בתוך 'כלי' (זרע שמשון' פרשת בשלח דף עב ע"ב טור ב ד"ה ולפי' יובן מאמר). **לכן הקב"ה אמר לישראל שאם יש להם חלילה צרות, עליהם לעמוד באגודה אחת ולהתודות על עוונותיהן לפניו ואז יענה להם** (ראה יתג דבי אליהו' זוטא פרק כג אות כח), **כי כאשר אין ביניהם מחלוקות אלא רק שלום ואהבה ואהבה אז אין השטן יכול לשלוט בהם**. לכן גם אין התפילה מקובלת ולא התשובה מקובלת אלא אם יש שלום בין הבריות (זיקוקין דנורא' על יתג דבי אליהו זוטא' פרק כג אות כח). **וזה הטעם שתיקנו קודם התפילה לקבל מצות עשה 'ואהבת לרעך כמוך'**. וכל הרודף שלום אין תפילתו חוזרת ריקם (מדרש לפירושים' לר' אליעזר פישל מסטריזוב חלק שני דרוש הגי' שלום דף נט ע"א ד"ה ועפ"י מ"ש לעיל).

כל כך גדול השלום (זיקוקין דנורא' על יתג דבי אליהו זוטא פרק כג אות כח) **עד שאפילו אם מוֹרְדִים בהקב"ה** (וזהר פרשת נח דף עו ע"ב ד"ה ומה בגין דהו) **ועובדים עבודה זרה, אך לעומת כן יש בהם שלום** (וזהר פרשת מקץ דף ר ע"ב ד"ה רבי יוסי פתח, זיקוקין דנורא' על יתג דבי אליהו זוטא' פרק כג אות כח) **גדול** (מאור ושמש' בסוף הספר בחלק מאמרים מלוקטים על משנה עוקצין ד"ה אמר ר' שמעון בן חלפתא) **ואין ביניהם שנאה** (וזהר פרשת מקץ דף ר ע"ב ד"ה רבי יוסי פתח), **הרי שאין הדין שולט בהם** (וזהר פרשת מקץ דף ר ע"ב ד"ה רבי יוסי פתח, וזהר פרשת נח דף עו ע"ב ד"ה ומה בגין שהו), **זיקוקין דנורא' על יתג דבי אליהו זוטא' פרק כג אות כח) ואין השטן יכול לקטרג על העבירות שלהם, ודבריו בטלים ולא עושים רושם כלל** (מאור ושמש' בסוף הספר בחלק מאמרים מלוקטים על משנה עוקצין ד"ה אמר ר' שמעון בן חלפתא). **ואז כביכול גם אין הקב"ה יכול לשלוט עליהם לרעה** (בראשית רבה' לז, ו), **אלא אדרבא הוא חס עליהם** (וזהר פרשת מקץ דף ר ע"ב ד"ה רבי יוסי פתח) **וגם שורה ביניהם. כי במדה שבני אדם מודדים אז מודדים להם, וכיון שהם נוהגים בשלום אז הם מושכים את 'השלום' העליון שהיא השכינה הקדושה עמהם, וכשהיא איתם מי יכול עליהם** (מאירת עיניים' לר' יצחק דמן עכו תלמיד הרמב"ן פרשת מסעי ד"ה ולפי במדה שאדם).

לכן דורו של אחאב היו עובדים עבודה זרה ואף על פי כן היו מנצחים במלחמות (ראה ידברים רבה' ה, י) **כי היה שלום ביניהם**. ואילו דורו של דוד המלך שהיו עוסקים בתורה, אף על פי כן היו יוצאים למלחמה ונופלים בה – כי לא היה שלום ביניהם, ומחמת כן לא היו חיילי דוד סמויים מן העין אלא אדרבא היו 'גלויים' והעין שלטה בהם ואי אפשר היה שתחול עליהם הברכה. **אך אם חיילי דוד היו 'קשורים' ו'חתומים' ביניהם על ידי ה'שלום', אז מובטח שהמזיקים לא היו יכולים לשלוט בהם** (זרע שמשון' פרשת בשלח דף עב ע"ב טור ב ד"ה ולפי' יובן מאמר). **וכן היה בדור הפלגה שהיו כולם בלב אחד ו'ויהי קל הארץ שָׁפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֶחָדִים"** (בראשית יא, א) **וזה גרם "ויעתה לא יבצר מהם כל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת"** (בראשית יא, ו) **כי מידת הדין העליון לא שלט בהם. וכן הוא לכל מספר חברים העוסקים בתורה הקדושה שהם בלב אחד ורצון אחד על אחת כמה וכמה שאין הדין שולט עליהם** (וזהר פרשת נח דף עו ע"ב ד"ה ומה בגין דהו).

ברכת השלום מכניעה את הסטרא אחרא ומביאה את השכינה

אם יש כת של אנשים שהם מועטים בתורה ובמצוות ואף על פי כן אין שטן ואין פגע רע – בידוע כי יש שלום בין רובם. ואם יש כת של אנשים העוסקים בתורה יומם ולילה ואף על פי כן השטן מושל עליהם – בידוע כי שנאת חינם עליהם (מאירת עיניים' לר' יצחק דמן עכו פרשת מסעי ד"ה ולפי מדה שאדם). ונסמכה פרשת המשכן לפרשת ברכת הכהנים כפי שנאמר "שָׂא ה' פְּנֵיו אֵלַיךָ וְיִשָּׂם לְךָ שְׁלוֹם: וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם: וְיָהִי בְיָוֶם פְּלוֹת מִשָּׁה לַהֲקִים אֶת הַמִּשְׁפָּחָה" (במדבר ו, כו – כז עד ז, א) **לומר שכל זמן שיהיה שלום בישראל אף שיהיה להם עבירות הרי בית המקדש לא**

